

אבני אפד

ממקור ישראל יהלכון רבינו ישראל בעל שם טוב
 והלמידיו ז"ע ועכ"ל כפי ששאל מבארם והשקה
 את בני ישראל דקות בשנים
 מורינו הרב רבי אליעזר דוד פרידמאן זללה"ה זצ"ל
 רב גיהמ"ד דהסידר בעלזא בלאנדאן

נועם אלימלך

וכי תאמרו מה נאכל בשנה וגו' וצויתני את ברכתי לכם וגו' (ויקרא כה כ-כא). נשם אחי החסיד המפורסם, ויש לדקדק היות שהתורה ילאתה נכאן מדרכה שדרך הקרא לכתוב חזיה יתור לשון נפסוק אפילו אות אחת ועל ידי זה מתורך כמה קושיות אצל הקושיא לא נכתב בעצמה צמורה, וכאן נכתב הקושיא צמורה, וטוב היה שלא לומר כי אם 'ונויתני את ברכתי' וממילא לא יקשה שום אדם לומר מה נאכל.

ונראה שהשי"ת צרוך הוא כשצרא את העולם השפיע מטובו כינורות מושכים שפע ללרכי בני אדם, ודרך השפע שלא

חתם סופר

בהר סיני (ויקרא כה א). מה ענין שמיטה אלל הר סיני וכו' עיין פירוש רש"י ורמב"ן. י"ל דהשמיטה מצואר נגלה לעיני כל שהיא וכל דקדוקי סופרים שבה כגון איסור הספיחים הכל מסיני, שהרי היה ניכר צערב שציעית ליה צרכתו לשלש השנים, וכמו שהיה צמן שנתן צערב שצת לחס יומים ועל זה אמר ראו כי ה' נתן לכם השבת על כן הוא נותן לכם ציוס השישי לחס יומים (שמות טו כט), כן נמי שציעית היה ראה צרורה שהיא מסיני, ומשם יקח ראה לכל המנות כי החלק יעיד על הכל, והיינו כשם ששמיטה כללותיה ופרטיה ודקדוקיה מסיני וכו'.

כתפות האפוד

זרעו בשנה השישית. אך לא כן רבי בנימין – אשר לבו היה שאנן ובטוח שיתקיים בהם מאמר הכתוב 'וצויתני את ברכתי לשלש השנים' על הצד היותר טוב. וכך הו', אשר מכת הארבה הגיעה עד לכל איזור היישובים סביב קוממיות, וכילו כל חלקה טובה, אך לישוב קוממיות לא האיניו להיכנס, ואפי' ארבה אחד לא נמצא בכל הישוב קוממיות. וראו כולם אשר כל מי שמוסר נפשו על מצות שמיטה, הרי הקב"ה מחזיר לו בכפל כפליים, ומקיים בו 'וצויתני את ברכתי לשלש השנים' כפשוטו ממש.

שוב היה מעשה בשנים האחרונות, שאף בו ראו ההשגחה המופלאה ששומר הקב"ה את נפשות חסידיו, ולא יאשמו כל החוסים בו, שבשנה אחת שהיתה ערב לשנת השביעית, ובאותה שנה נכנסה ביבולם ברכה יתירה כפולה ומכופלת עד להפליא, עד שכולם ראו בחוש איך שמתקיימת הבטחת התורה"ק לשומרי שביעית, ובאותה השנה נתברו עוד הרבה ישוביים דתיים והצטרפו לשומרי השביעית לקיים המצוה בלי פשרות ובלא קולות לסמוך על ה"היתר מכירה", ונתקדש בזה שם שמים ברבים.

ג. הרה"ק משינאווא זי"ע היה דרכו שלא לומר 'תורה' לקהל חסידיו השוהים בצילו, ואף היה נוהג בזה שלא כמנהג אביו הגה"ק מצאנז זי"ע, וכן אחיו הקדושים מגארליץ ומבאבוב שהיו נוהגים לומר תורה, אך הוא נהג שלא לומר תורה. והנה פעם אחת שהה הרה"ק משינאווא בעיר איהעל אשר במדינת הונגריה, וכאשר כיבדוהו לדבר לפני הקהל עלה על התיבה לדבר כמה דיבורים, ולקח החומש לידו ומיד אמר דהנה אמר הכתוב (תהלים יט ח) 'תורת ה' תמימה', התורה הק' תמימה ומושלמת ואין לי בה שום קושיא ואין כאן שום מקום לדקדק ולהקשות, ואין לי לומר 'תורה' על כך. והנה האנשים אשר אתו התביישו מעצמם, כי ממה נפשך, אם היה לרבים הקדוש מה לומר מדוע לא אמר, ואם לא היה לרבים מה לומר מדוע עלה תחילה על התיבה, והיה לו לסרב תיכף ומיד לדבר דברי תורה לעם, אך היות כי הייתה להם יראת הכבוד לרבים לא העיזו פניהם לשאול אותו בעצמם.

אך הרה"ק משינאווא זי"ע הרגיש במחשבתם, ופתח ואמר, כי הנה לפני שנים רבות בתקופה שהיה אוכל "קעסט" על שולחן חותנו הגה"ק בעל האריה דבי עילאי חתן הגה"ק הישמח משה מאוהעל שהיה עדיין בין החיים, התגורר

א. ידועה תורת מרנא החת"ס בכמה מקומות בספריו, כי ענין מצות שמיטה בא להורות שהכל הוא מאתו ית', בין הרוחניות ובין הגשמיות, ולכן באה מצות שמיטה כדי שלא יחשוב לו האדם שעם הזמן הצליח ברוחניות או בגשמיות מצד עצמו חלילה, אלא הכל הוא מאת השי"ת.

ופרפרת נאה שמעתי מהגאון רבי אהרן בריסק אב"ד טשאקע שאמר בשם אביו הגה"ק רבי מרדכי בריסק אב"ד טשאנאד בעמח"ס "מהר"ם בריסק" ראה נראה לזה, והוא במה שאמר הקדוש רבי שמשון מאסטרפוליא זי"ע על הכתוב "הגבל את ההר וקדשתו" (שמות יט) כי הנה תיבת "הר" מוגבל סביבו באותיות "קדוש", כי אות ה' נמצא בין ד' לו', ואת ר' נמצא בין ק' לש', ובזה שאמר הקב"ה למשה "הגבל את ההר וקדשתו" כאשר תגביל את תיבת "הר" תמצא "וקדשתו", כי כאשר יגביל האדם את עצמו הרי הוא יבוא לדרגת "קדוש". ועל פי זה הוסיף הגאון רבי מרדכי בריסק, במה שאמר חז"ל והביאו רש"י בריש הפרשה "מה ענין שמיטה אצל הר סיני", היינו, כי אפי' אם אוהז כבר בדרגת "קדוש" המרומז "באצל הר" דהרי אותיות קדוש הם סמוכים להר, הרי עליו לדעת שהכל הוא מהשי"ת וזה רומז "סיני" אשר מרמז על ענוה, כמו שאמרו חז"ל (שבת פח.) שהקב"ה השרה שכיתנו דוקא על הר סיני מפני שהיה שפל שבהרים.

ב. הנה בימינו אנו עוד זכינו לראות את דברי מרנא החת"ס "עין בעין", כאשר אף בתוך הסתר פנים הנורא שבו אנו מצויים, אעפ"כ כמה וכמה פעמים ראה כל העולם כולו איך מי שהוא מקיים את דבר ה' ושומר מצות שמיטה כדבעי, הרי הקב"ה מקיים הבטחתו 'וצויתני את ברכתי לשלש השנים'.

כמו שהיה בשנת השמיטה בשנת תשי"ב, אשר היה אז מכה קשה אנושה לארץ ישראל כאשר בתחילת השנה באה מכת ארבה גדולה וכילתה כל חלקה טובה בשדות התבואה והפירות, עד אשר בעיר תל אביב היו השמים שחורים ממכת הארבה לכמה וכמה ימים, ובכל שדות החלקאות לא נשאר מאומה. אמנם במושב קוממיות בראשותו של הגה"צ רבי בנימין מנדלזון זצ"ל אשר היה עמוד האש ההולך לפני המחנה להפיץ את שמירת מצות שמיטה בכל גלילות ארץ ישראל, הרי שבשעה זו היו כל דרי המושב בחרדה גדולה היות וחששו שתבוא מכת הארבה לחסל אף אצלם את כל שדות התבואה אשר

וזוה הוא ובי תאמרו כו', שהתורה מלמדת לאדם דרכי השם שיהיה שלם בצטחונו על אלהיו ולא יאמר כלל מה יאכל, כי כאשר חלילה יפול מן הצטחון לחשוב מה יאכל הוא עושה פגם חלילה בהשפע ואטרחרו כלפי שמיא לזוות מחדש, ובי תאמרו, פירוש כאשר תאמרו כך ואז תטריחו אותי 'וצויתני' וכו', אלא לא תתנהגו כך ותצטחו זה' בכל לצבכם ואז תלך השפע עלי הפסק כלל תמיד לא יחסר כל זה.

להפסיק כלל, אלא כשהאדם נופל ממדרגתו ואין לו צטחון צבורא צ"ה המשגיח אמיתי הזן ומפרנסם צריות עלי הפסק כלל, אז עושה האדם ההוא במחשבתו ההיא אשר לא מטוהר פגם חלילה בעולמות עליונים ומתישין כח פמליא של מעלה רח"ל, ואז נפסק השפע חלילה וצריך השי"ת צרוך הוא לזוות מחדש השפע שתלך כמו מתחילת הצריאה.

כתפות האמוד

נסע מרן הק' אור ישראל הבעש"ט ז"ע עם תלמיד אחד במקום שם שאין שם מים, ובכמה פרסאות לא נמצא שם מים, והתלמיד צמא למים, ואמר לו: רבינו הקדוש נצמאתי מאוד, ולא השיבו, אך כשראה התלמיד צרתו שבא לסכנת מות חזר ואמר: רבינו צמא אני מאוד והנני בסכנה. השיבו "מאמין אתה שברגע שברא הקב"ה העולם, ראה כל זה הצרה שיש לך והכין לך מים לשתות", ולא השיבו תיכף עד שנתיישבה דעתו ואמר "רבינו הק', אני מאמין באמת", והשיבו "המתן מעט", ונסעו משם דרך מועט וראו שגוי אחד נושא שני כלים מים על כתפו, וכשבא אצלם נתנו לו איזה פרוטה ונתן לו לשתות, ושאל מרן לגוי "מה זה שאתה נושא כאן מים במדבר שממה", ואמר לו "השר שלי נשתגע ושחנני אחר מעין אחד, ואני נושא זה המים ג' פרסאות ואיני יודע למה", ואמר מרן להתלמיד "ראה השגחתו יתברך ברא בשבילך שר להשתגע והמציא לך מים, וכל זה צפה השגחתו יתברך ברגע של בריאת העולם", עד כאן מספר "נתיב מצוותיך".

ככלותו לספר זה המעשה, פתאום בא גוי אחד וכוסו בידו לשתות ממי המעין ועל ידי זה שתו גם הם, ושאלו אותו, מה לו כי בא עכשיו בחצות הלילה לשתות מים, והשיב כי כבר שכב לישון ופתאום נצמא למים שהוכרח לקום ולבוא לשתות, ויהי לפלא.

1. ידוע הא דאיתא בספרי חסידות על הפסוק (תהלים לט יח) "כי עונוי אגיד אדאג מחטאתי", דהיינו שכשאני מגיד את העוונות והחטאים שלי אז אני צריך להגיד גם מה שדאגתי על כל מיני ענינים שהרי גם ה"אדאג" הוא "מחטאתי" שהוא נחשב לאחד מהחטאים שלי.

פעם היה בחור אחד אשר מצב היהדות שלו לא היה בכי טוב, והיה מתחבר לחברים לא טובים כמותו, עד שבחמלת ה' עליו התחילו כמה חסידי הרה"ק הקדושת ציון מבאבוב ז"ע לקרבו ולחזקו עד שהתחזק בתורה ובמצוות ונעשה לאחד מחסידי באבוב. אמנם אותו החבור הזה המשיך לעלות ולהתעלות במעלות התורה והחסידות גם לאחר שהקים את ביתו בס"ד, אך דא עקא שעדיין לא מצא לו פרנסה כראוי, בעוד שחבריו לשעבר מצאו להם כולם פרנסה בריח ובשפע, בצר לו, כתב מכתב לרבו האדמו"ר רבי בן ציון מבאבוב ז"ע הי"ד בעל "קדושת ציון" אשר בו התנצל על אשר אין הוא חלילה מהרהר אחר בוראו, אבל ענין זה אשר חבריו אשר אינם הולכים בדרך הישר יש להם שפע, והוא שעושה רצון בוראו אין לו כדי פרנסתו, מפריע לו את מנוחת הנפש, והוא דואג ושואל מאין יבוא עזרו. ענה לו האדמו"ר מבאבוב במכתב אשר כדאי להסתכל בו בפנים, ובו כתב לו שבזה אשר חבריו יש להם פרנסה צריך הוא לדעת שאין לו כלום במה לקנאות בהם, משום שיפה שעה אחת אשר הוא יושב והוגה בספר "באר מים חיים" מכל הונם ורכושם שלהם.

והוסיף וכתב לו הרה"ק בעל הקדושת ציון ז"ע מבאבוב, כי הנה מה שכתבת אשר אתה דואג על פרנסתך, בזה תמה אני עליך, שהנה לכאורה צריך האדם שיהיה לו אמונה ובטחון ואין לו לעסוק במסחר ולדאוג כלל על פרנסתו שלא יהיה נראה כאפיקורס חלילה, אלא שכתוב בתורה (דברים טו יח) "וּבְרַךְ ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה" ומזה אנו למידין שיש להאדם לעשות למען פרנסתו ואז שולח לו השי"ת את ברכתו שמים מעל, ואי לאו פסוק זה היה זה עוון פלילי לעסוק במסחר, והנה מפסוק זה חזינן רק שמותר לעסוק במסחר, אבל את הדאגה ממנו לא התיר הכתוב וא"כ הוא נשאר באיסורו, ולכן הדואג ואומר "מה נאכל" גורם לסתימת הצינורות ולהפסקת השפע חלילה.

במקום הזה, ודרש פעם בפני קהל ועדה באיזה ענין, והדרש עלה יפה וחשש אולי היה לו נדנדון של פניה ח"ו והרגיש איזה שהוא הנאה מהאמירה, ובכן צריך הוא לשווע על אותה הנאה שלא היתה בלתי לה' לבדו, ותשובה הרי צריך לעשות באותו מקום, ולכן עשה את מה שעשה שפירסם שהולך לדרוש ואמר מה שאמר, ועל ידי שהיה לו בזה בושה ובזיון יאה זה נחשב ככפרה על ההנאה.

ד. ידוע מה שאמר הרה"ק בעל "דברי יחזקאל" משינאווא ז"ע, שפעמים יקבל אדם ברכה מהצדיק על דבר ישועה ורחמים, ועוד טרם צאתו מבית הצדיק יפסיד כל מה שקיבל, והוא על ידי שחסר לו האמונה רח"ל. ולפיכך אף בחלק הרוחני עלינו להתחזק כי הכל מאתו ית', ואף אם חלילה רוצה ללמוד ואין מוחו משיג דברי תורה, או שאינו מוצא חברותא כלבבו וכדומה, הרי עליו להתחזק באמונה בו ית' שהכל הוא מכוון מלמעלה, ואין רע יורד מלמעלה.

ה. הגה"ק הגרי"ז מבריסק אמר פעם לאחד מבניו, כי הנה כלפי חוץ נראה שאני מדקדק בהלכה כל כך עד אשר אני בא לידי כעס, אך דע לך בני יקירי, כי לא מיניה ולא מקצתיה, כי כל ההשתדלות שאני עושה הכל הוא מרצוני כדי לקיים רצוני ית' בשלימות על הצד המדוקדק ביותר, אך מאידך אף אחר כל ההשתדלות הרי אני מאמין בו ית' שאין בי מאומה מצד עצמי, והכל הוא מכוח השי"ת בלבד.

ומענין זה אספר שפעם אחת בא אחד מחסידי הרה"ק מצאנז ז"ע אל רבו בשאלה, כי היות ונולד לו בן לפני שנתיים ימים ואשתו לא הייתה יכולה להניק מחמת איזה סיבה, הלך ושכר מינקת בתשלום מלא, והנה לאחר שנתיים ימים נפקד אותו חסיד, ונפשו בשאלתו אם להשאיר את המינקת אצלו בביתו אף עבור הילד שיוולד לתקופת השנה. השיבו הרה"ק מצאנז ז"ע והרים ידיו כלפי מעלה ואמר לו, הרי כל תינוק שנולד מביא אתו כל ההשפעות הטובות אשר צריך אביו לגדלו, וכפי שיש לרמז בדברי חז"ל (פסחים י:): תינוק נכנס וככר בידו, ואם כן, הייתכן שקודם שנולד תדאג על מה שיהא לו לאכול.

וכן מסופר על הגה"ק החתן סופר זצ"ל נכדו של מרנא החת"ס, אשר בהיותו רך בשנים לא הצליחה אמו להניק אותו, והיה זה סכנת נפשות ממש, ובא אביו של החתן סופר אל חמיו החת"ס בתפילה וזעקה אשר בנו הולך למות, השיבו החת"ס – מה אעשה לך בני, בטח בה' ועשה טוב! והנה לאחר כמה רגעים באה אשה אחת ושאלה אם צריכים המה מינקת כדי להניק את בנם, ובאורח פלא נשארה שם עד אחר שגמר לינוק, ואז נעלמה כלא הייתה.

והנה בתורת מרנא הבעש"ט הק' ותלמידיו מצאנו הרבה סיפורי ישועות אשר באו רק על ידי חיזוק האמונה בו ית'. וכמו שהביא הדיין דפאפא רבי יעקב יחזקיהו גרינוולד בנו של הרה"ק בעל הערוגות הבושים ז"ע, אשר בנו של הדיין דפאפא רבי יוסף גרינוולד כתב בתחילת הספר מעשה פלא, ונביא הדברים כלשונו: פעם אחת בליל שבת קודש אחרי הסעודה בהיותו יושב בעיר המרחצאות לצורך בריאותו, והלך עם סיעת מרחמוהי לטייל באישון לילה ולשאוף אויר צח ועברו ליד המעין מקום שהיו שותים שם מים של מי הרפואה, ונענה אחד מהאנשים כי טוב היה להם כעת לשתות ממי המעין אך חסר היה להם כלי לשתות ממנו, והרי הוא שבת ואי אפשר לילך להביא כוס ולא יכלו לשתות.

והוסיף וכתב שם רבי יוסף גרינוולד, כי על זה סיפר קדוש אדוני אבי ז"ע העובדא הידוע מהבעש"ט הק' שהובא בספר "נתיב מצוותיך", שפעם אחת

ל"ג בעומר - מדת הוד

ידוע הוא כי שבע המדות חג"ת נהי"ם הם כנגד שבעת האושפיזין, דהיינו חסד כנגד אברהם אבינו ע"ה, גבורה כנגד יצחק, תפארת כנגד יעקב, נצח [בחגיגת תורה] הוא כנגד משה רבינו ע"ה, והוד הוא כנגד אהרן הכהן ע"ה. ובימי הספירה הק' מתקנים אנו מדה אחר מדה בכלל ובפרט, דהיינו חסד שבחסד, ואח"כ חסד שבגבורה, חסד שבתפארת וכו', וכן הוא במדת חסד שבהוד, גבורה שבהוד וכו'.

ובספר הקדוש מגיד דבריו ליעקב להרה"ק רבי בעריש מביאלא זי"ע ביאר, כי הנה מדת הוד מורה על ענין האחדות ואהבת ישראל, כי כשכל הקומה שלימה הרי אז היא יופיה והדרה, אבל כשהקומה חסירה באיזה איבר הרי חסר ביופי ובהדר ובהוד של ישראל ח"ו.

והנה אהרן הכהן היה אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה (פרקי אבות). ודרכו היה להרבות להשכיף אהבה ואחדות בין איש לרעהו על כן זכה לקנות בעצמו שלימות המדה של 'הוד' ולהיות כנגד מדה זו בהאי עלמא..

ובשבוע זה שאנו מונים למדת "הוד" הרי עלינו להתחזק בזה הענין להיות באחדות בקומה שלימה דוקא, כי זה עבודת מדה זו בדרכו של אהרן הכהן ע"ה, וביום ל"ג בעומר אשר הוא ביותר "הוד שבהוד" הרי הוא תכלית התחזקות באהבת ואחדות ישראל, והוא זמן מסוגל לקנות מדה יקרה זו.

ויש להוסיף בזה מה שהובא בספה"ק תורת חיים (סו"פ אמור, בדבריו ל"ג בעומר) הטעם שתלמידי רבי שמעון בר יוחאי נקראים בזוהר הק' בשם "חבריא קדישא" שלא מצינו כן בשאר תנאים שבדורו, היינו מפני שכל תלמידי רבי עקיבא נפטרו לבית עולמם אחר המגיפה מפני שלא נהגו כבוד זה בזה, וכל אחד הייתה עבודתו בפרטיות בלא התכללות עם שאר חבריו, ולכן גופא נסתלקו מהאי עלמא, אבל אלו חמשת תלמידי רבי עקיבא - ורשב"י בראשם היו עובדים את הש"ת בכלל ובפרט, וכל אחד כלל עצמו עם חבריו לעובדו ית' בצוותא חדא, לכן היה קורא להם רשב"י "חבריא קדישא", וכן מצינו בזוה"ק (ח"ב קצ: ודף קצב:) שקורא אותם "בני רחמיאי, בני רחמינ דנפשיא". ולכן הגם שהיה כל אחד ואחד מדה בפני עצמו, זה מחסד וזה מגבורה, מחמת אהבה שביניהם נתייחדו כל המידות ונעשו קומה שלימה, וזה היה מכוחו הגדול של רבי שמעון בר יוחאי.

ובספה"ק אהבת שלום (ריש פרשת תולדות) מבאר הענין באריכות בתורת הקבלה והסוד, ושם כתב בתמצית דבריו כי הנה ישנם ב' בחינות לאהבה, אהבת דודים, ואהבת רעים [כמבואר בספרי קבלה], ועל כל אחד ואחד מישראל הוא לחבר ולאחד בין אלו האהבות, בין אהבת ישראל לאהבת המקום ב"ה, ולכן אמרו חז"ל כי דייקא במקום שיש עשרה מישראל שכינתא שריא, כי אז כוללים כולם אחד עם חבריו, ואזי שורה השכינה ביניהם, והוא זמן מסוגל לקבלת תפילותיהם של ישראל, יען כי ניגשים המה באחדות לעמוד להתפלל. וכן מובא בספר רמתים צופים (סימן א אות טו, וע"ע על תנדב"א פרק ב אות יד) בשם תלמידו של הרה"ק אהבת שלום ה"ה הרה"ק רבי שמואל משינאווא זי"ע, שכתב בזה הלשון: "וכן שמעתי מפה קדוש ישראל מורי ורבי רבי מנחם מענדיל מקאסוב זלה"ה, 'כל בי עשרה שכינתא שריא, היינו כשיש התכללות ביניהם שאוהבין זה את זה אז שכינה שריא ביניהם, וזה שאמרו (ספרי פרשת קדושים, בר"ר פרשה כד, ז) 'אהבת לרעך כמוך - זה כלל גדול בתורה', שעל ידי אהבת והתכללות רעים נמשכת הכללות הגדולה בתורה".

ובזה נראה לבאר מנהג הקדום מקדמת דנא במדינות פולין אשר היו

נוהגים לברך חסידים זה את זה "שיתקבלו תפלותיהם לרצון לפני אבינו שבשמים", וכן היה מנהגו של הרה"ק רבי חנוך העניך מאלכסנדר זי"ע, והיינו טעמא, כי דוקא בל"ג בעומר מדת "הוד שבהוד" אשר מהותו הוא ענין אחדות ואהבת ישראל, אזי הזמן המסוגל ששכינה שורה בישראל ואין שליטה לסט"א עלינו, לפיכך אין המשטינים יכולים לעכב תפילות ישראל מלעלות מעלה מעלה לפני כסא הכבוד, ובזה יתקבלו התפילות לרצון לפני אדון כל.

ועוד נראה כי הנה רבי שמעון בר יוחאי זכה לגלות פנימיות ונסתרות התורה, כנודע, ולכן יש לו את הכח לעורר זכויות על בני ישראל שבפנימיות לבם רוצים הם להיות טוב, וכמו שאמרו (ברכות ז). "גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה ושעבוד מלכותי", שהם מעכבים להוציא מחשבתנו מן הכח אל הפועל, וכיון שהפנימיות הוא העיקר לפיכך זכאים אנחנו שיתקבלו תפילותינו לרצון. וכמו שאמר הרה"ק מאלכסנדר זי"ע, כי הטעם שגילה רשב"י את פנימיות התורה לשיטתיה אזיל, דהא רבי שמעון סבירא ליה בכל דיני התורה (ראה שבת כט: ג. ועוד מקומות) דדבר שאינו מתכוון לאו מידי הוא, וכן סבירא ליה כי שנים שעשאוה פטורים (שבת צג.) היות שאין כאן בפנימיות חטא אחד לכל אחד מהם, ממילא אין הולכים אחר המעשה והפעולה החיצונית אלא אחר הפנימיות, ועומק הלב הן הן הדברים. ובזה זכינו שיתקבלו תפילותינו לרצון לפני בורא כל עולמים בכלל ובפרט ביום ל"ג בעומר, בין אם הביכלא קדישא דרשב"י, ובכל אתר ואתר.

מענין זה אספר מה שבדידי הוי עובדא, כאשר זכיתי לעלות עם מורי ורבי הרה"ק האמרי חיים מויזניץ זי"ע לאתרא קדישא מירון בינא דהילולא ל"ג בעומר, והנה באותה תקופה היה במלבורן שבאוסטרליה היה יהודי שחלה בשנת תשכ"ה במחלה הנוראה בדמו רח"ל, והרופאים נואשו לחיו, והוא ביקש ממני להזכירו לפני גדולי הדור בארץ הקודש - אך מצבו היה נואש כל כך, עד שאחד מגדולי הדור ההוא אמר לי כי אינו יכול להתפלל עליו, כי הלא אמרו חכמינו ז"ל (ברכות יז:) אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים, ודייקו לומר "על צוארו" אבל כאן שהחרב נכנס כבר לתוך צוארו ומשתולל בדמו רח"ל, הרי שאי אפשר לעזור ולהתפלל בעדו, רח"ל.

באותה עת הצטרפתי עם האמרי חיים להשתטח על ציונו של רשב"י במירון ביום ל"ג בעומר, וכשראיתי כי עתה הוא עת רצון לפני הרבי הגשתי לו כמה קוויתלעך ובקשות, וביניהם היה הפיתקא של אותו יהודי אשר עתידו תלוי בין שמים וארץ, והוא לא היה חסיד ויזניץ - כך שהוא לא הכירו כלל. והנה לקח הרבי את כל הקוויתלעך והחל לעבור על שמותיהם אחד לאחד במתינות ובדביקות, ואני שראיתי זאת עמדתי במתח נורא לראות מה יעלה בזה הפיתקא של אותו יהודי אשר נראה כאילו כבר נגזרה גזירה, רח"ל. והנה בהגיע הרבי לאותו הקוויתלעך פנה וביקש סיגריה, ומיד הבנתי כי ב"ה כבר פעל הרבי ישועה - כי כך היה מנהגו תמיד שאם מבקש הוא סיגריה סימן שפעלו ישועה, וכך היה דרכו של אביו הסבא קדישא הרה"ק אהבת ישראל זי"ע, ולמעלה בקודש.

ואכן, אותו יהודי חולה הבריא באורח פלא תיכף ומיד, ואף הרופאים עמדו פעורי פה כנגד תופעה זו, ואמרו כי היה זה מנוגד להטבע למעלה מכל הבנה אנושית. ולאחר כמה שנים כאשר ניצחו אראלים את המצוקים ונשבה ארון הקודש, בט' ניסן תשל"ב נפטר הרה"ק האמרי חיים זי"ע לבית עולמו, ולאחר כמה חודשים נפל אותו יהודי ממלבורן למשכב כאשר קיבל שוב את המחלה הארורה בגופו, וממנה לא קם. וכנראה שחיייו היו תלויים בחיי האמרי חיים, ופעל עבורו ישועה כל עוד הוא בחיים, זי"ע.

שמעו ותחי נפשכם

ניתן לשמוע שיעורים ממורינו הרב זי"ע בקו השיעורים
אנגליה, 0330.117.0212 ארה"ב, 1212.444.1195
ארץ ישראל, 072.398.2295

מעשה אפוד

שיחות מלוח מלכה ממורנו הרב זי"ע א

הרה"ק רבי הלל מקאלומייא זי"ע

י"ד י' אייר

הרה"ק רבי הלל זי"ע היה איש קדוש ונורא, וגם גאון מופלא, אולם נשארו ממנו רק ספרי מוסר ויראה, דאף שכתב הרבה במקצועות התורה נאבדו בעת מלחמה בעת שהוצרך לברוח מהבית.

בתחילה היה רב במארגעריטין, ולאחר כמה שנים ביקשו ממנו קבוצה של יראי ה' בעיר קלויזנבורג שיבוא אליהם לשמש כרב, ונסע שם וקיבל הרבנות, אך הלאנדס רבינער [הרב מטעם המדינה שלא היה ירא שמים מרבים] חשש שמא ימשוך רבי הלל את הציבור אחריו, והוא ישאר בלא כלום, על כן הלשין עליו בפני המלוכה ולא עברו ימים רבים, ובעצם יום השבת הגיעו שוטרי העיר וגירשו אותו מוחץ לעיר. ואז אמר בדרך הלצה, היינו דאמרי אישי מיטען אמת גייט מען ווייט, דהפשט הפשוט הוא שעל ידי האמת יכולים להגיע למדרגות גדולות, אבל מונח בזה גם, שמפני שהחזיק במידת האמת גרשוהו רחוק מן העיר למרחוק.

אבי זקני הרה"ג רבי יהודה לייב פראנקל ז"ל כששמע מזה שגרשוהו נסע לקבלו ולהכניסו לביתו בגראסוורדיין, ועשה לו עליה קטנה עם כל הצטרפויותיו למשך כמה חדשים, ובני העיר כיבדו אותו מאוד, ואחר זמן ביקשוהו אנשי מארגעריטין שישבו לשמש כרב בעירם, ולפני שנסע ונפרד מאנשי גראסוורדיין בירכס באהבה רבה, ולקני רבי יהודה לייב אמר, וזאת "ליהודה", אילן במה אברכך, אם אומר לך שתזכה לתורה הרי תלמיד חכם אתה, ואם אומר לך שתזכה לעשירות הרי עשיר אתה, אלא יהי רצון שכל נטיות שנוטעים ממך יהיו כמותך.

רבי הלל היה מוכיח את בני ישראל תמיד, ולא נרתע מפני איש, ואף לגדולי ישראל לא נמנע מלומר מוסר, ולדוגמא כשהיה אצל הרה"ק מצאנו הבחין בביתו שאין אמה על אמה זכר לחורבן, והוכיחו על כך [וכמובן שהחסידים רצו לקרעו], ומיד צוה הצאנזער רב לבנו הרה"ק מגארליץ זי"ע שיעלה על הסולם ויקלף הטיט זכר לחורבן

רבי הלל כתב ספריו בקדושה עצומה ואת ספרו "עת לעשות" כתב בדמעות שהיה אוסף את דמעותיו מתקון חצות, ועירבן עם תמצית דיו וכך כתב ספריו.

שמעתי ממקור מוסמך שלהחסידי המרומם רבי משה אריה פריינד זצ"ל [אבי הרה"ק מנאסאד זי"ע] מגדולי חסידי בעלזא, הייתה בת שנישאה להרה"ח רבי יצחק ברעטלער ז"ל, וגרו בקאלמייא, ופעם נסע ר' משה אריה לבעלזא, ועצר בקאלמייא אצל בתו, ונכנס גם כן למעונו של רבי הלל, ואז הוציא רבי הלל לאור את ספרו עת לעשות בשפת אידיש, וביקש מר' משה אריה שיקח את הספר וימסרנו לרבו הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע, ולא היה נוחא ליה לר' משה אריה לעשות השליחות למסור ספר לרבו בשפת האידיש, שלדעתו אינו כי אם לנשים ואנשים פשוטים שאינם מבינים לשון הקודש, אבל מפני כבודו של רבי הלל לא היה יכול לסרב,

ובלית ברירה כשהגיע לבעלזא מסר הספר למרן מהר"י תוך כדי שהוא מתנצל שהמחבר הפציר בו שימסרנו להרבי, אמר לו מרן מהר"י כשיצא לאור ספר חת"ס הביאוהו לפני אבי השר שלום זי"ע, ולקח את החת"ס והניחם בין ספרי הראשונים ואמר אז ממיינט עס ערנסט איז עס אזוי חשוב ווי די ראשונים, ואז לקח מרן מהר"י את הספר עת לעשות והניחם בין ספרי הראשונים, ואמר אז ממיינט עס ערנסט איז עס אזוי חשוב ווי די ראשונים.

הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זי"ע שהיה רבי של אלפי חסידים טרח הרבה להפיץ את ספריו של ר' הלל, ופעם שלח רבי יחיאל מכתב לר' הלל, ובין השאר כתב שהיות וספריו החזירו בתשובה רבים מישראל, ולכן הוא מבקש ממנו שיחמול עליו ויברכו שגם הוא יספיק לעשות תשובה, וחתם שמו "יחיאל בן מלכה", והגה"ק מאונסדורף זצ"ל היה אומר שללמוד מכתב זה מביא את האדם לידי ענוה, וכדאי לעיין בהמכתב בשלימות.

כשהיה בסאדיגורא וראה את העולם הגדול שם שאל את הרה"ק מסאדיגורא מדוע אינו אומר מוסר לחסידיו, ענה לו הסאדיגערער אם הייתי אומר להם מוסר לא היו מגיעים אלי.

מסופר שפעם שאל את הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע, מדוע מבקשים החסידים בקוויטעל רק על גשמייות ולא על רוחניות, ענה לו רבי אייזיק'ל שכשהגוף קובל על הדברים המעיקים עליו, בו בזמן גם הנשמה קובלת על הדברים המעיקים לה

זי"ע ועבי"א

להנצחות ולכל עניני הגליון וכן להצטרפות לרשימת התפוצה
ניתן לפנות בטל' 0504186860

לעי"נ רבי שלמה בן רבי אפרים פישל זצ"ל
ומרת מלכה רבקה בת רבי מנחם חיים מענדל זצ"ל

לע"נ הרה"ק רבי הלל מקאלומייא זי"ע
הנוצח ע"י הרה"ח רבי אברהם בימין שפירא שליט"א